

De prijs dezer Courant, die geregeld vijfmaal weks wordt uitgegeven, en wel op Dingsdag, Woensdag, Donderdag, Zaterdag en Zondag, is f 5 in de drie maanden.

WOENSDAG 22 SEPTEMBER.

De prijs der Advertentiën is, van een tot vijf regels, f 1.00, en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt, voor elke plaatsing.

Vereenvoudiging.

Men ~~verbaast~~ zich niet over het natuurlijk Fransch ambtenaar, dat hij eens, bij eene reis in Engeland, aan een Engelsch minister (wij meenen dat het CANNING was) verzocht, dat deze hem zijne bureaux mogt wijzen. »Ik houd er geene bureaux op na,» zeide de Engelschman. »Maar wie doet dan het werk?» vroeg de verbaasde Franschman. »Ik zelf,» antwoordde CANNING, »met mijnen klerk, die daar zit te schrijven.» »En hoe veel is zijn loon daarvoor?» — »Vijftig duizend francs.»

De verschillende opvatting der regeerkunst, volgens Engelsche en volgens Fransche zinswijze, uit dit antwoord merkbaar, is opmerkelijk. In Frankrijk een leger van ambtenaren, wier bezolding men zoo nauw mogelijk beknibbelt; in Engeland het kleinst mogelijk aantal personen, maar deze dan ook vorstelijk bezoldigd. De verschillen van beide regeerwijzen zijn ligtelijk te begrijpen. Waar, zoo als in Frankrijk, de publieke administratie aan een legio van ambtenaren is toevertrouwd, vormt zich tusschen de natie en de regering een tusschenligchaam, dat het vrije verkeer van beiden met elkander ophoudt en belet. Daar de sommen, over welke het bestuur kan beschikken, bepaald zijn, kan het niet anders of de bezoldingen moeten met zoo veel verminderd worden als het personeel vermeerderd wordt. Maar hoe kariger loon, hoe slechter werk. Hoe meer de massa toeneemt, des te minder wordt voor elk de kans op bevordering; men verliest zich in de menigte. Het natuurlijk gevolg is dat, naarmate het uitzigt op een beter standpunt nauwer en onzekerder wordt, de prikkel tot werkzaamheid en ijver allengs verstompt. Publieke administratiën zijn uit den aard niet zeer opwekkend. Zoo men daarbij nu nog voegt een karig, een in vele gevallen onvoldoend loon, en de waarschijnlijkheid dat men zijn geheele leven den ouden knecht blijve, of wel dat men op zijnen ouden dag op een sober en schraal pensioentje met vrouw en kinderen worde aan den dijk gezet, — dan is het waarlijk niet te verwonderen, dat de ambtenaar, moedeloos en morrend, en met tegenzin zijnen arbeid verrigtende, zoo veel mogelijk van zich afschuift en onafgedaan laat liggen, en van zijne schouders op

die van anderen zoekt te werpen. En dat dit plaats vindt zal niemand ter goeder trouw kunnen ontkennen. Bureaucratie en slendergeest zijn onafscheidelijke gezellen.

Dit is niet het voornaamste bezwaar. Door die jammerlijke knibbelzucht brengt men den ambtenaar in eene verzoeking, voor welke velen bezwijken. De schandalen in Frankrijk, door misbruiken in publieke administratiën in de laatste maanden aan den dag gekomen, mogen voor ons, die van het Fransche keizerrijk de jammerlijke bureaucratie-kwaal overgeërfd hebben, tot eene les verstreken, opdat ook wij niet eerst door schade en schande wijs worden. Nu men eens begonnen is dat stinkend riool te reinigen, komen er dagelijks nieuwe schurkerijen en fieltstrekken in het licht, die men vroeger zelfs niet vermoedde. Men vare zoo veel men wil tegen dergelijke praktijken uit, men schelde naar hartenlust op de verdorvenheid der eeuw en van het menschelijk geslacht, — maar hij, die een billijk en regtvaardig oordeel wil uiten, zal steeds het eerst vragen: Welke was de aanleiding, dat die man een schurk en een fielt werd? En wanneer het dan blijkt, dat de regeringen zelve, door hare verkeerde en onberadene handelwijzen, de eerlijkheid der ambtenaren op zulke zware proeven hebben gesteld, dat er eene bijna bovenmenschenlijke geestkracht toe noodig was, om niet voor de verzoeking te bezwijken, — zoo zal hij, den misdadigen ambtenaar veroordeelende, tevens erkennen, dat dergelijke regeringen zelve de grootste schuld aan het ongelijk dragen.

De natuur heeft behoeften, die zich niet laten wegdeneren. Een publiek ambtenaar is een fatsoenlijk man, die niet als JAN de sjouwer of PIET de kruijer kan leven. Hij heeft eenen stand in de maatschappij, dien hij moet ophouden. Stelt men het loon van den arbeid zoo laag, dat de ambtenaar er niet met fatsoen (dat is onbezorgd) van bestaan kan, dan vervalt men tot de noodzakelijkheid, voor de publieke dienst alleen de zoodanigen te employeren, die te lui of te dom zijn, op eenigerlei andere wijze aan den kost te komen. Is het niet bijna stellig vooruit te zien, dat dergelijke budget-schuimers, die hunne behoeften niet op eene eerlijke wijze kunnen voldoen, naar alle

middelen rondzien en alle gelegenheden, die hunne betrekking hen zoo ruimschoots aanbiedt, te baat nemen, om het ontbrekende op eene oneerlijke wijze aan te vullen?

Zietdaar dan de heerlijke vruchten van het bureaucratisch stelsel! Een heirleger van hongerige papierbekladders, gretig azende op den afval der ministerieke tafels; hunkerende naar het brok dat hun misschien zal worden toegeworpen; bedelende en kwispelstaartende voor het armzaligste postje, het soberste kostwinningje, dat de het geheel beter overziende man te begeben heeft. Slecht werk, want het was den ambtenaar niet om het ambt, maar om de kostwinning te doen; hij koos het slechts om »een voet in den stijgbeugel te hebben.» Papa heeft gezegd, dat de jongen nu al lang genoeg geld gekost heeft: dat hij nu ook eens geld moet leeren winnen. In Nederland vooral is dit eene drangreden. Iemand heeft eenen zoon die niet deugen wil. Papa gaat met zoon naar de audiëntie, (de minister is nog een oud academievriend van papa), en fluistert Z. Exc. in het oor, dat hij met den jongen geen weg weet, zoo hij er hem niet afhelpt. »Voor advocaat is hij te dom,» zegt hij; »ziet, dat gij er een regter van maakt;» maar om alle noodeloos gepraat voor te komen, bepaalt papa zijne keus voorloopig tot een substituut-officier- of substituut-griffier-schap.

Wil men een sterk sprekend voorbeeld, hoeverre bij ons die zucht tot versnippering gaat, die liever vele ambtenaren, slecht beloond, dan eene kern van talentvolle mannen met behoorlijke bezoldingen kiest, — men sla het oog op onze regterlijke magt; en dit voorbeeld bewijst hier des te meer, als onze regterlijke ambtenaren, in hunne onafzetbaarheid, ten minste reeds één belangrijk voordeel boven andere ambtenaren vooruit hebben.

Onze geheele regterlijke magt (het hoog militair gerechtshof niet mede gerekend), kost over de elf tonnen gouds, f 1,109,700. Voor deze som kan men zeker in een land van drie millioen inwoners eene goed bezoldigde regterlijke magt hebben. Maar... men moest zoo veel mogelijk posten scheppen; er wachtte een heirleger van jonge advocaten en pas gepromoveerde regtsdoctoren, die hunkerden naar den vetten

buit. Het aantal onzer regterlijke ambtenaren belooft dan ook niet minder dan 788, zegge: *zeven honderd acht en tachtig!* Hiervan komen voor den:

Hoogen Raad	23 leden
Provinciale hoven	151 »
Arrondissements-regtbanken .	312 »
Kantonregters en griffiers .	302 »

788 leden

Door elkander geslagen, kan dus elk lid der regterlijke magt rekenen op iets meer dan *dertien honderd gulden* (f1300) traktement. *Dertien honderd gulden* voor een der aanzienlijkste, der moeilijkste en der gewichtigste betrekkingen van den staat! *Dertien honderd gulden* om daarvan met vrouw en kinderen te leven, zijnen rang in de maatschappij op te houden en zich te wijden aan de studie der wetten!

De kantonregter, die zeker niet het gemakkelijkste deel heeft, daar hij altijd op zich zelve staat, ontvangt f600; f700; f800; f900 gulden: het loon van eenen goeden kantoorklerk. Stel, dat zijne emolumenten steeds eenderde van zijn tractement bedragen, (en meestal zijn zij minder), — en ik vraag u, welk man van studie en talent zal zijne toekomst vergooijen, om voor eene armzalige f1000 of f1200 zich in een landstadje of een boerendorp te gaan begraven? Voor dien prijs is het talent niet te koop. Onze drie honderd en twee kantonregters en griffiers zijn op de begrooting gewaardeerd op f151,050, of *vijf honderd gulden* het stuk! Daarvoor krijgen men dan ook al wat nergens anders voort kan. Een regter in Arnhem, in Utrecht, waar het leven duur is, f1600; in Amsterdam, in 's Hage, in Rotterdam f2000; een lid van den Hoogen Raad, (de eerste betrekking in het land), f4500. Heeft men geen vermogen van zich zelve, dan is het onmogelijk, dat men, in zulk eenen post, met zijn gezin, fatsoenlijk zijnen stand houde en daarenboven met lust en ijver zijn ambt waarneme. De regering heeft dan de keuze, niet uit hen, die de meeste kundigheden, maar uit hen, die het grootste vermogen of het meeste behoefte aan den post heeft.

En evenwel ware er, met diezelfde elf tonnen gouds, bij vermindering van personeel, gemakkelijk eene onbekrompen bezoldigde regterlijke magt zamen te stellen. Waartoe die weelde van *elf* provinciale hoven? omdat de grondwet het wil? Welnu, ziedaar dan eene nieuwe reden om tot de herziening over te gaan. En onze vier en dertig arrondissements-regtbanken? durft men staande houden dat er geene van zouden kunnen gemist worden? Zelfs die van den Briel, van Gorinchem, van Hoorn, van Tiel niet? Zou eene civile regtbank in elke provincie, en misschien voor de handelszaken eene in Rotterdam, voor de behoeften niet voldoende zijn? Is het behoud eener regtspleging met drie instantiën, die de zaken zooveel langer rekken en zooveel kostbaarder maken,

zoo volstrekt noodig, en zou men bij beroep juist altijd zooveel beter regt krijgen, dan bij eersten aanleg?

Wat al vragen om te beantwoorden voor een niet-behoudend ministerie.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, 18 sept. Men zegt, dat in onderscheidene gewesten van Perzië onlusten zijn uitgebarsten. Dezelfde berigten luiden zeer bedenkelijk omtrent de verspreiding der cholera in Zuid-Rusland. Onder anderen waren te Rostof, eene stad van 8000 hoofden, in drie weken tijds 2000 personen aan die siekte overleden. Tusschen die stad en Odessa was een groot gedeelte der bevolking voor de ziekte gevlugt.

— Volgens een bericht uit Athene, van 5 september, was de minister *Kollektio* waarschijnlijk ongesteld.

— Zwitsersche bladen spreken van een te Weenen te houden congres van staatslieden van Oostenrijk, Rusland, Frankrijk en Pruisen, tot regeling van de aangelegenheden in Italië en Zwitserland.

ENGLAND.

Londen, 18 sept. De heer *Rowland-Hill*, secretaris-generaal der posten, verhaalde onlangs op een diner, dat eene handels-sociëteit te Liverpool hem gaf, dat op den oogenblik, toen hij Londen verliet, hij bij Eaton-square een der brieven-treinen had zien aankomen, die dagelijks op de spoorwegen loopen; hij bestond uit zes groote wagens, des zaturdags avonds zijn er altijd negen noodig.

Voor de invoering van den *penny-postage* bedroeg het getal der aangeteekende brieven (zonder nog de gefrankeerden te rekenen) 75 millioen staks. In het afgelopen jaar is dit tot 299,500,000 gestegen, dat is het viervoudige. De posten hebben dus hare oude groote ontvangsten weder teruggekregen. Thans bedraagt het aantal brieven, die alleen in het district Londen, zijnde een kring van twaalf mijlen, worden uitgegeven, evenveel als onder het oude stelsel in geheel Engeland. De vooruitgang is gestadig en snel. In het afgelopen jaar werden 28 millioen brieven meer vervoerd dan in het vorige. De aanneming van een penny tot grondslag van het porto, heeft in geenen deele de andere verbeteringen der dienst belemmerd, zoo als men aanvankelijk vreesde. De groote steden, die toen alleen door ééne postdienst met Londen in betrekking stonden, hebben er tegenwoordig twee, en het aantal postkantoren in Engeland en Wallis bedraagt tegenwoordig tusschen de 2000 en 4000.

Sedert de invoering van een gelijkmatig porto in Engeland behoeft men de brieven niet meer aan het postkantoor te frankeren, maar men plakt slechts een stempeltje, dat men zich tegen den prijs van een penny verschaffen kan, op den brief, die voor binnenlandsche verzending bestemd is.

De algemeene directie der posten heeft dit gemak nog verder uitgebreid, door ook stempels te doen vervaardigen, ter voorloopige frankering van brieven, die buitenlands verzonden worden. Deze poststempels, met welker aflevering men den 13den september begonnen is, kosten een shilling per stuk, zijn groen en achthoekig, opdat men ze des te beter zou kunnen onderscheiden van de reeds in gebruik zijnde penny-stempels. Meniglijk kunnen de nieuwe soewel voor binnenlandsche als buitenlandsche verzending gebruikt worden; maar zij zijn vooral bestemd voor het frankeren van brieven naar de Vereenigde Staten, Oost-Indië, China, West-Indië, Nieuw-Zuidwallis, Nieuw-Zeeland, enz. Nog andere poststempels zullen verder worden vervaardigd, en men wil er van 4 en 6 penne vervaardigen, opdat men niet bij een enigzins zwaren brief genoodzaakt zij, eene geheele rij stempeltjes van een penny op te plakken. De Engelsche regering verzuimt dus geen enkel middel om de posthervorming, die onder toezigt van den heer *Rowland-Hill* begonnen is, voort te zetten.

— Donderdag jl. gebeurde er te Hadleigh een groot ongeluk aan het station van den spoorweg, op een kwart mijl afstand van de stad. Sedert 14 dagen was deze spoorweglijn geopend, en daar al de gebouwen, tot het station behoorende, nog niet

geheel voltooid waren, had men ter voorloopige ging der wagens eenen steenen muur opgericht, door een plafond. Door de aankomst van eenen ten trein gelokt, hadden zich meer dan 150 personen aan het station bijeen verzameld, om dit hen nog zeldzame schouwspel bij te wonen. Toen schen begon het hevig regenen en niet minder te waaijen. De menigte schuilde onder bovengede loods; maar nauwelijks daar bijeengekomen een hevige rukwind deed den versch opgerigten instorten en het plafond op de menigte nedervallen. Groot was de verwarring te midden van een afswelkig weder en alhoewel men dadelijk geen menschenleven te betreuren had, werden van de toeh een 60-tal meer of minder ernstig gekwetst, waaronder eenigen, voor wier behoud men levige vrees koestert. Na een naauwkeurig onderzoek moet het gebleken zijn, dat dit ongeluk alleen den hevigen wind en aan de verscheheid van muur toegeschreven mag worden.

FRANKRIJK.

Parijs, 18 sept. De berigten uit Italië melden dat het feest van den 8sten in Livorno met groote geestdrift en zonder wanorde is gevierd, en dat menigte den 10den weder enigzins tot rust was gekomen. Van de volksbeweging, die den 12den Florence moest plaats hebben, heeft men nog geen bericht. Zoo gemeld wordt, zouden ook zeer aanzienlijke vrouwen den optocht naar het paleis van de groothertog bijwonen, en zoude de markiezin *Batholomei-Gherardi*, beroemd wegens hare schoonheid de vlag dragen. Welke deze vlag zal zijn, was nog niet opgegeven. De groothertog heeft reeds een Oostenrijksche kokarde verwisseld met de Toscaanse kleuren. — In Livorno had men, bij het feest van den 8sten, het alstoen ontdekte standbeeld van de groothertog de Italiaansche kleuren aangebonden. Bij de volksbeweging van den 12den was de groothertog, zoo men zeide, voornemens om, vergezeld van den kroonprins, zich te voet, en met het volk naar de hoofdkerk te begeven.

— Er zijn geene jongere berigten uit Marokko dan die wij reeds mededeelden, maar men is thans meen van gevoelen, dat de keizer *Abd-el-Rahman* geen tegenstand zal tegenstaan, wanneer hij niet door Frankrijk onderhouden zal worden.

Men verzekert voorts, dat de generaal *Bedeau* bij het overbrengen aan het gouvernement van de tijding van *Abd-el-Kader's* hekking van Tassent en bij de aanvragen van aanzienlijke versterkingen, zoo spoedig mogelijk, levens de volmagt mee aangevraagd hebben, om onmiddellijk tusschen den emir en den keizer te mogen tusschen beiden treden. Reeds zijn de maatregelen genomen, om de rust in het binnenland van Algerië te verzekeren. De troepen zijn op al de hoofdpunten geconcentreerd, de in verschillende plaatsen gedetacheerde bataljons zijn naar hunne garnizoenen teruggekeerd. De divisie van Oran heeft eenige versterking ontvangen en een gedeelte van die van Algiers is gereed, om op het eerste bevel, naar de westelijke grens te trekken.

BELGIE.

Brussel, 18 sept. In de tweede zitting van het congres van staatskoningkundigen is het volgende besluit genomen:

Het economische congres, na over de staatsreuzen gevolgen van den vrijen handel en al de daartoe in verband staande vragen beraadslaagd te hebben, is van oordeel, dat de vrijheid van handel eene behoefte is van de menschelijke maatschappij en dat zij ten gevolge zal hebben: 1°. vereeniging der volken onderling, welke, wat ver van schatplichtig ten aanzien van elkander te worden, integendeel elkaander wederzijdsche hulp zullen verleenen; 2°. de uitbreiding der productie en beveiliging der nijverheid tegen de hevige schokken, welke onvermijdelijk zijn op de beperkende markten van verbedstaten.

Tot de gedane voorstellen behoorden, onder anderen, van den heer *H. J. Koppen*, wethouder te Amsterdam, een onderzoek vragende naar de middelen, welke er uitgedacht moesten worden, om voor de schalkst de regten te vervangen, welke tot dus ver den vrijen handel en uitvoer belemmerd hebben, en een van den heer *H. J. Surinjar*, waarbij de leden van het congres werden uitgenoodigd, om in de voornaamste steden van hun vaderland vereenigingen van vrijen handel op te rigten, in het

ander met het doel, om de belangen van de werklieden en van den kleinhandel te behartigen.
Brussel, 19 sept. De zitting van het congres der staatshuishoudkundigen is gisteren gesloten geworden. In de derde vergadering, op gisteren, is gesproken over de derde vraag, ten aanzien van den invloed, welchen de vrije handel op de arbeidende klasse heeft. De heer Brown voerde het eerst het woord en het Engelach en toonde aan, dat elke natie er belang bij had, dat het de overigen wel ging, omdat elk van deze welvaart voordeel moet hebben. De heer Weerth (uit de Rijnprovincie) heeft den tegenwoordigen toestand der arbeidende klasse geschilderd, welke niet anders dan winnen kan bij eene verandering als die des vrijen handels. Doch dit is het eenige remedie niet. Hij beschouwt, wel is waar, dien vrijen handel als een middel, om de productie en welvaart te vermeerderen, de arbeidsloonen te verhoogen en den prijs der levensmiddelen verlagen, maar dit zal slechts tijdelijk zijn, daar de opgenoemde voordeelen op den duur door de vrije concurrentie wederom de strakking zullen hebben, om het arbeidsloon der werklieden te verlagen, en dus hun lot te verslechteren. De spreker, noodigt dus de vergadering uit, om, onafhankelijk van den vrijen handel, ook andere middelen tot verbetering van den toestand der arbeidende klassen op te sporen.

Met eene levendige deelneming hoorde het congres de rede van den hoogleeraar Ackersdyk, van Utrecht, aan, die op de groote verdienste wees, welke Holland ten aanzien van de vraag des vrijen handels verworven had, welk land het duidlijkste voorbeeld had opgeleverd, hoe vele voordeelen dat stelsel bezit; hij deed uitkomen hoe reeds vroegtijdig dit groote beginsel door Jan de Wit gehuldigd was. De spreker voegde hierbij, dat hij als vertegenwoordiger van een verjongd Holland, van een Holland, dat op de toekomst rekende, wilde beschouwd worden, en dat hij alleen het woord had opgevat, om uit naam zijner verlichte landgenooten de goedkeuring te kenneu te geven van de in de vorige vergadering omhelsde beginselen. Ten slotte betoogde de spreker, dat het juist de kleine staten waren, welke het meest belang hadden bij het stelsel van vrijen handel, en hij uitte vurige wenschen, dat zoo als België als Holland het voorbeeld mogten geven tot opheffing van het verderfelijke beschermingstelsel.

De hoogleeraar den Tex van Amsterdam toonde aan, dat de beginselen der staatshuishoudkunde, in overeenstemming met de belangen der verbruikers en der arbeiders, dringend vrijheid van handel verderden, en het beschermend stelsel veroordeelen, hetwelk door al de voortbrengselen duurder te maken, het gebruik daarvan beperkt.

Na nog verscheidene redenaars-gehoord te hebben, als de heeren Scher Wolofakt, James Wilson, den hertog d'Harcourt en de Brouckere, heeft de vergadering met algemeene stemmen op ééne na (die van den heer Rittinghausen) beslist, dat de vrijheid van handel ten gevolge zou hebben 30. (de twee eerste punten waren in de vorige vergadering beslist) het lot van den arbeider te verbeteren, door hem minder werk en meer genietingen te verschaffen.

Vervolgens heeft de vergadering, na de heeren Blangui en Ewart gehoord te hebben, beslist 30, dat door den vrijen handel een voortdurende oorzaak tot

Nederlandsche berichten.

's Gravenhage, 20 sept. Men verwondert zich hier algemeen, dat, niettegenstaande de stembiljetten, tot het benoemen van kiezers, reeds in het begin dezer maand aan de huizen der ingezetenen zijn opgehaald, de uitslag daarvan nog niet bekend is gemaakt. Het schijnt, dat daartoe nog geene vergadering van den stedelijken raad is gehouden, maar waartoe strekt dat uitstel? Is dit diplomatisch? Is dit behoorlijk?

Utrecht, 18 sept. Gisteren heeft de trein van 11 uur 40 minuten uit Arnhem, aan het station Veenendaal gekomen zijnde, haren nog niet kunnen vervolgen, door het springen eener pijp van de locomotief. Om geen oponthoud aan den trein te geven, welke ten 11 uur 45 minuten Amsterdam had verlaten, en welke tuschen Veenendaal en Maarsbergen met den trein van 11 uur 40 uit Arnhem moest kruisen, is, ingevolge de bestaande voorschriften,

één hulp-locomotief uit Utrecht gevraagd, welke zich onmiddellijk naar den trein heeft begeven, en desgelijks zoo spoedig mogelijk herwaarts heeft gebragt.
Arnhem, 20 sept. Men verneemt, dat, bij eene gunstige deelneming, de Lantum negersingers van Amerika, Dryce, Laurain, Adwin, Morley en Rainer, in vereeniging met het gezelschap Athleten, thans in den schonenburg te Amsterdam werkzaam, in het begin der volgende maand, alhier twee voorstellingen zullen geven, waartoe eene intekeningslijst aan den schonenburg voorhanden is.

Mengelwerk.

Varia.

's Gravenhage, — september.

Binnen weinig maanden of jaren — zegt *The Times* in een zijner laatste nummers — hebben wij, in Frankrijk, mannen van stand en opvoeding in hunne handelingen de eerloosheid en wreedaardigheid van een van de ridders van Rome zien verwezenlijken.

Te regt wordt door velen de verbastering der Fransche sedelijken voor een gedeelte toegeschreven aan de gedroegtelijke voortbrengselen der Parijsche roman-litteratuur. Bij schier volstrekte afwezigheid van godsdienstig gevoel, wat wonder dat de moraliteit evenveer verdoelde als de smaak, en dat het meestal jeugdig of beginselloos gemoed der romanlezers, na met gespannen aandacht de levendige verhalen van list en bedrog, ontucht en moord te hebben gevolgd, na in derselver schrijvers het voorwerp te hebben gezien van de opmerkzaamheid der publieks, van de voorkomheden der aristocratie, van de onderscheiding der regering, — wat wonder, zeg ik, dat het jeugdig, en, sedelijk althans, onbeschaafd gemoed, beginselloos de begrippen van dengd en ondengd verwarren, en in de zoo belangwekkende misdaad iets romanesks, iets groots vinde? — Menigeen, ik houde er mij van overtuigd, is door de buitensporige nieuwe Fransche litteratuur ten verderve gebragt. Menigeen, ziende hoe interessant de helden van een roman werden gevonden, achtte er iets vleijends in, ook zoo interessant te worden; zou is op die verbastering van den smaak de verbastering der zeden gevolgd.

Vraagt men nu: wie heeft ten dien aanzien de meeste schuld? zoo schijnt men te moeten antwoorden: de regeringen. In siede van den wansmaak te weerstaan, waren zij de eersten, om die schrijvers van zedeloosheid, godsverloochening, ontucht en moord met hunne onderscheidingen te overladen. Zelfs onze »ridderlijke» heeft zich gehaast, het hare toe te brengen tot de zedeverpoting: zuchsen sus, bij voorbeeld, is sedert twee of drie jaren ridder van den Nederlandschen Leeuw!

In een artikel der *Augsburger Allgemeine Zeitung*, van den 30sten augustus — hetwelk geen correspondentie-brief is schijnt te zijn — wordt gewag gemaakt van de geruchten, die, laatstelijk, in Nederland omliepen omtrent 's konings aftreding, een regentschap, enz. »De onzekerheid» — zoo besluit den het artikel — »de onzekerheid van den toestand werkt terug op de openbare stemming, en »laet de partij, die van de mogelijkheid der herleving eene erfenis dier draagt, eenen verrassenden »waadom erlangen.»

Ten dien aanzien schijnt men zich in zijne bedorfteling te bedriegen, hetgeen echter bij de altho' min of meer onvolledige kennis, welke men in den vreemde van onze politiek en potemiek hebben meet, seer te verontschuldigen is. De herinneringen aan onze groote republiek, aan de verlichte beginselen die eeuwen lang in de vrije Nederlanden heerschten, beoogen geene herleving van het stadhouderchap. Niet alleen zijn dezelve gebreken, misbruiken en gewetes genoegzaam bekend, — maar ook is de tijd van dien regeringsvorm verstreken. Neen; de herinneringen aan de oude republiek (niet eenmaal aan het stadhouderchap; want de republiek schitterde menigmaal het schoonst zonder stadhouder) worden alleenlijk opgeroepen tot getuigenis dat geene monarchale, ja zelfs geene koninklijke magt noodwendig is voor Nederlands biest; tot getuigenis, dat het Nederlandsche volk van oudsher een vrij volk was en nimmer aan willekeurige gezag gehoorzaamde. De conclusie daar-

van moet zijn, dat het nieuwe koningschap — gelijk het werd uitgeoefend — vaderlijk of ridderlijk — onluttel heil toebragt, en dat wij gevolgelijk eenen troon, zoo men wil, maar dan toch eenen troon, omringd en geschraagd door vrije instellingen, behoeven, ter waarborging van de heerschappij der wet.

Ellendige vleijers, door lage baatzucht of ijdelheid gedreven, en hunkerende naar een titel of eenig smuksel aan hun knoopsgat, hebben het, sedert de verheffing van het huis HANSAU-ORANJE tot de koningstroon, voorgesteld, in volksdeuntjes en in schoolboekjes voorgesemd, dat »koning en vaderland» »Nederland en ORANJE» onafscheidbare denkbeelden zijn; dat voor Nederland geen heil bestaat buiten het huis van HANSAU-ORANJE; deze lage vleitaal is het, welke wij bestrijden. Nederland — dit wilden wij doen bemerken — kan ook bloeijen buiten dat huis; en wilden al dezelfs leden, in navolging van den eersten koning dier dynastie, de hun toegekende waardigheid nederleggen en zich in Pruisen vestigen, — zoo gelooven wij, zou daarom Nederland niet ondergaan. Behoefde het al volstrekt koningen, zoo zou het, ook buiten het huis HANSAU, koningen genoeg kunnen vinden; door welke het grondwettig en vrijzinnig werd geregeerd. Daarom zijn wij geen vijanden, geen tegenstanders van genoemde dynastie. Volstrekt niet. De afstammelingen van den verdronken prins JAN WILLEM FRISO zouden ons, al waren zij niet reeds door de grondwet tot den troon geroepen, even welkom zijn als die van elk ander.

Wat wij verlangen, het is, dat de grondwettige koning grondwettig regere; dat niet zijn goeddunken, maar de wet heersche; dat wets-overtredingen, van wie ook, worden gestraft; dat er geen mantels van liefde om schouders worden geworpen, die een brandmerk hebben verdiend; dat er in Nederland niet worde geregeerd naar beginselen, door even domme als baatzuchtige vleijers verdracht, maar naar de waarlijk Nederlandsche beginselen, door de geschiedenis aangegeekend; dat Nederland worde geregeerd in het belang der natie, en niet in het belang van eenige weinigen; dat er in de financiën die orde heersche, welke heilzaam is voor het land, niet de wanorde, welke noopt zijne toevlugt te nemen tot financiën en bankiers, die zich met leeninge verrijken, gelijk onder »vader WILLEM» zoo lang het geval was, een waarom hij dan ook inzonderheid door zijne Amsterdamsche geldschieters zoo kluchtig ondersteund werd in zijne volharding; dat er geen stelsel van »Behoud» worde doorgezet, waarbij ja eene bekrompene oligarchie hare voorbodeelen het viert en hare baatzucht bevredigt, maar waarbij het land meer en meer verarmt en magteloos wordt; een speulbal van den vreemdeling, een doofpot van burgerzin. Constitutionele vrijheid willen wij; vrijheid en wettigheid binnen 's lands, handhaving onzer regten en belangen daar buiten. De plaats, welke wij in Europa bekleeden, alvorens er een troon op onzen bodem stond, wenschen wij terug. Daarom herinneren wij zoo veelvuldig aan den geest, die toen het bestuur en de burgerij bezield. Wij doen sulks niet ter omverwerping van den troon, want wij gelooven dat die zeer wel op vrijen op onafhankelijken bodem bestaan kan.

Waarlijk, van herleving des stadhouderchaps is geene kwestie. Niemand wenscht iets anders dan een grondwettig, vrijzinnig en waarlijk constitutioneel koningschap, hetzij aan het huis HANSAU-ORANJE, hetzij, bij terugtreding van dat huis, aan een ander opgedragen.

»The Morning Chronicle», dater dagaf over Frankrijk sprekende, vertelt:

»De volheid en het zedebederf, die bij de vroegere »standen heerschen in het rerval van 's volks geloof »aan de instellingen, waaronder het leef, zijn ont»moedigend genoeg; maar het ergst van alles, ver»gens ons, is die »stagnancy» van politieken »geest, die doofheid van publieke opinie, welke geen »wettig middel kan vinden om hare wenschen en »behoefte op eene nadrukkelijke wijze te uiten. Maar »onze meening is het hervorming niet te »Frankrijk behoort, is het eene innige en wyd om»vattende hervorming van het hiastelsel (parliamentary reform) welke alleen het land kan behoeden »voor gewelddige revolutie; en het eenige middel om »hervorming te verkrijgen van de regering en de wet-

geving, gelijk zij tegenwoordig zamengesteld zijn, is de voortdurende aandring der publieke opinie op de zelve, door middel van een wel berekend en wel doorgezet stelsel van agitatie (agitation), bestuurd door diegenen uit de middel- en hogere standen, die hunne eerlijkheid bewaren en die evenzeer afschuw hebben van de schandalen des huidige regeringstelsels, als van de bloedige maar ter naauwernood misdadiger uitpattingen, die met eene revolutie gepaard mogten gaan. Het meest verontrustend verschijnsel, in den tegenwoordigen toestand van Frankrijk, is niet blootelijk de ingeworteldheid van het misnoegen des volks, maar de afwezigheid van eenige openbare vereeniging of politisch ligchaam, waarop het volk met hoop de oogen zou kunnen vestigen, en van welks pogingen het de eventuele afschaffing van ten minste de ergste misbruiken, die het drukken, zou kunnen verwachten."

Hoogst belangrijke woorden, niet alleen opzigtens Frankrijk maar ook opzigtens Nederland, op hetwelk zij nagenoeg evenzeer toepasselijk zijn. De veiligheid en het zedebederf mogen, dank zij de zedelijke en godsdienstige gevoelens, die van oudsher in Nederland heerschten, onder onze hogere standen nog niet zoo omvattend zijn als in Frankrijk, zij zijn er evenwel reeds — om de woorden van het Engelsche dagblad te bezigen — ontmoedigend genoeg; maar wat, in ons midden, erger nog dan in Frankrijk is, het is die stremming van politichen geest, die dofheid van publieke opinie, welke geen wettig middel kan vinden om hare wenschen en behoeften op eene **DRUKKELIJKE WIJZE** te uiten. Ook bij ons is het Hervorming niet Revolutie, wat wij behoeven; hervorming van het kiesstelsel en de vertegenwoordiging; eene hervorming, zoo noodwendig, dat zij alleen het land kan behoeden voor geweldige revolutie. Ook bij ons schijnt het eenige vreedzame middel, om de zoo gewenschte en zoo noodige hervorming te verkrijgen van de regering en de Kamers, gelijk zij thans zijn zamengesteld, een wel berekend en wel doorgezet stelsel van agitatie (van opwekking en aanwakking van publieken geest, van constitutionelen strijd, door alle wettige middelen tegen het Behoud gevoerd) bestuurd door diegenen uit de middel- en hogere standen, die hunne eerlijkheid bewaren, die de belangen des lands, de regten des volks niet opofferen aan eigenbaat, eersucht, familie-voordeel of sektengeest, en die evenzeer afschuw hebben van de schandalen des huidige regeringstelsels, de nitmorgeling der natie door een buitensporig budget, ter bezolding van pligtvergelen aanhangers, nuttelooze dood-eters en budget-schuiters, de uitputting onzer koloniën door een auto-cratisch bestuur; het verloochenen onzer regten en belangen tegenover den vreemdeling; de dumping van burgerzin door de wering der natie van de kennisneming harer belangen; het smeden van beginsellooze wetten in de hollen van een verwaand maar lichtschuw ministerie, — als van de bloediger, doch ter naauwernood misdadiger uitpattingen, die met eene revolutie gepaard mogten gaan.

Ter naauwernood misdadiger uitpattingen, inderdaad! Want de vernieling van eigendom, de verkrachting van regt, de bloedatorting, die somwijlen met revolutiën gepaard gaan, en zulks meerendeels in de gisting, in de verschilling van hartstogt, — zijn zij misdadiger dan het in koelen bloede ondernemen van lands welvaart, door verpletterende staatschuld en nitmorgelende budgetten? misdadiger dan het verkrachten van allerlei wetten op financieel beheer, rekenplichtigheid, koloniaal bewind? — misdadiger dan het nitdrijven, door onverdraagzaamheid of hongers van den nijveren burger uit zijn vaderlijk erf? Het meest verontrustend verschijnsel — zegt het Londensche dagblad — in den tegenwoordigen toestand van Frankrijk, is niet blootelijk de ingeworteldheid van het misnoegen des volks, — noch in den tegenwoordigen toestand van Nederland, kunnen wij zeggen de ingeworteldheid van het malaise en de algemeene verachting van het ministerie, — maar de afwezigheid van eenige openbare vereeniging of politisch ligchaam, waarop het volk, met hoop, de oogen zou kunnen vestigen en van welks pogingen het de eventuele afschaffing van, ten minste, de ergste misbruiken, die het drukken, zou kunnen verwachten. En van welke openbare vereeniging of van welk politisch ligchaam verwacht het Nederlandsche volk de opheffing, althans der ergste misbruiken, waaronder het gebukt gaat?

Eene openbare vereeniging bestaat er niet; wat moede de pers daartoe ook aanwendde, hare pogingen zijn op de lafheid en logheid der massa gestrand; en de politichs lichamen, die er bestaan, de Eerste, door de regering zelve zamengesteld en alles wat

zij voorstelt bewilligende Kamer; — wie denkt er aan, anders dan om de gelden te betreuren, welke zij kost? De Tweede, wier groote-meerderheid deels door baatzucht beziel, deels door eigendunk verblind, of door voordeel beheerscht, deels aan jesuïtenlast onderworpen, nog onlangs de laatste hoop der natie zo bitter heeft te leur gesteld, — wie bouwt er nog eenige verwachting op!

Bij wien heeft zich niet op nieuw de overtuiging gevestigd, dat verre de meerderheid harer bekrompen kies-collegiën, de schier alle zoo licht-schuwe provinciale staten, niets anders willen dan het Behoud? het behoud der misbruiken; waarvan zij en hunne familiën leven, waaraan zij kunnen invloed verschuldigd zijn!

Men weet, dat Z. K. H. de infant hertog van Lucca tot de behoudendste vorsten van Italië behoorde. Lui, spilsiek, bekrompen van doorsigt, opgeblazen, weinig streng van zeden, gelijk al de Spaansche Bourbons, beheerde hij zijn land op eene wijze, die der bevolking gansch niet beviel. De welvaart verdween er meer en meer; het land werd met schuld overladen. Dit belette natuurlijk niet, dat eenige van misbruiken levende hovelingen en beamten den »ridderlijken» hertog onvermoed aanmoedigden, om bij het bestaande regeringsstelsel onveranderd te volharden en zijne onderdanen zorgvuldig te behoeden voor den verderfelijken invloed der vreemde en holle theoriën.

Waagden het dan ook, in den laatsten tijd, eenige woelgeesten en intriganten op hervormingen aan te dringen, zoo sloot men ze vaderlijk in gevangnissen op. Aldus handelde de ridderlijke hertog, aan zijne eigene gevoelens en overtuiging overgelaten en zoo lang het volk lijdzzaam bleef afwachten dat zijne hoogheid het initiatief der hervormingen name.

In een heilloos oogenblik, echter, — of zal men zeggen in een gelukkig oogenblik? — verloor zijn volk het geduld; en toen — wonderlijk! — toen veranderde plotseling de ridderlijke soeverein van overtuiging en gevoelens; toen bewilligde hij onverwijld aan de dreigende bevolking, wat hij steeds aan de verzoekende had geweigerd. Jaren lang was zijn oor doof gebleven voor verzoeken en redeneringen; en niet — eenig geraas op de straten, eenig vertoon van stokken en steenen onder zijne vensters, en ... Zijn vaderlijk hart gaat open!

»*Ni apriamo il nostro paterno cuore,*» zegt hij, de groothartige, de ridderlijke hertog! »*Wij openen u ons vaderlijk hart.*»

Inderdaad! de herten van sommige vorsten zijn van wonderlijken aard; men zou zeggen die van kokettes, welke men te vergeefs met smekingen beleeft en met storm nemen moet.

Wie herinnert zich niet, hoe ook »vader WILLEM», na al de betoogen der Belgische pers te hebben versmaad, na den aandrang der oppositie in de Kamer hoogst ongepast te hebben gevonden, eensklaps door den opstand overreed werd tot meer dan eene concessie, ja zelfs tot het ontslag van zijnen geliefden minister VAN MAASEN. De concessiën evenwel van »vader WILLEM» kwamen te laat. De ridderlijke hertog — het regeringsblad van Lucca noemt hem thans den *aangebenedene, il adorato* — schijnt tot nog toe gelukkiger; zijn hart, ja, heeft hij geopend, en zijne gevangnissen, maar zijne kroon heeft hij nog behouden.

Ziehier, namelijk, wat gebeurd is, luidens het bericht van een zeer anti-revolutionair dagblad, het Turijnsche regeringsblad, de *Gazzetta Piemontese*, van den 6den september:

»Na eenige der jongste arrestatiën, was de volks-gisting in Lucca steeds toegenomen; heden had zij een zeer dreigend aanzien bekomen. De raad van »state kwam te samen en besloot eene deputatie aan den »hertog te zenden om hem den staat van zaken voor »te leggen en hem de noodwendigheid te doen kennen, »om er door tijdige hervormingen (*opportune riforme*) in te voorzien. De deputatie, zamengesteld uit »den president MAZZAROSA en de raden FASCETTI en »BRACCINI, begaf zich naar het landgoed waar de »hertog zich bevond. Het volk, hetwelk in ontzagge- »lijken getale op de markt (*la piazza*) den aloop »der beraadslaging van den staatsraad had afgewacht, volgde de deputatie, en dwong de koetsch »slapwijze te rijden. De hertog beloofde het voor- »beeld van Toskane te volgen, bewilligende »de »vrijheid van drukpers, de burgerwacht, in-vrij- »heid stelling der gevangenen, enz. Daarop keerde »het volk juichend en met populier-takken naar Lucca terug en zong het *Te Deum* op de markt.»

De proclamatie zelve, waarmede de hertog het volk bevredigde, kan men, behalve in het officiële dagblad van Turijn, ook vinden in het regeringsblad van Lucca, *Giornale privilegiato di Lucca*, van den 3den september; zij luidt:

»Wij KAREL LODEWIJK VAN BOURBON, infant van Spanje, hertog van Lucca, enz:

Aan onze zeer beminde onderdanen:

»Wij willen over u heerschen niet met de vrees maar met de liefde; niet met geweld, maar met de weldaden; en daarom openen wij u ons vaderlijk hart.

»Wij zijn derhalve gezind, om, zoo spoedig mogelijk, bin overweging te nemen al wat het meest tot uw gemak kan bijdragen, op het spoor van hetgeen thans in het naburige Toskane tot rijpheid komt, ten einde u bij voorraad in het genot te stellen van de voordelen, die er uit voortvloeijen kunnen. Intusschen

»kondigen wij u de oprigting aan der burgerwacht (*Guardia Civica*), noodwendig voor de rust; en wij hebben reeds de noodige bevelen onzen raad van state gegeven, die geheel »met de beste gevoelens, om ons met de »zorgvuldigheid alle hervorming voor te drag »strekken kan tot bevrediging van uwe re »wenschen en ter voldoening aan ons ge »verlangen, om u thans en voor immer te vre »stellen.

»Stelt dus volle vertrouwen in deze toeg »woorden van uwen vader en vorst, die opp »uwer aller welzijn wil, en daarover raadplee »diegenen uwer medeburgers, welke gij het me »mint en hoogacht.

»Gegeven te San Martino in Vignale, den 3 september 1847.»

Welke wonderlijke sleutels toch vorstenopenen!

Bovengemelde hartsopening na is gepaard gaan met de opening der gevangnissen, waar aantal »zeer beminde onderdanen» werden gehalvoren de »Aangebenedene» het doelmatig acht de gewenschte hervormingen over te gaan.

Het hertogelijk besluit, betrekkelijk de gearre den, luidt als volgt:

Art. I. »Zooewel het proces, hangende tegen »voormalige koninklijke karabiniers (*Reali Carabinieri*) wegens het voorgevallene in den avond van »4den juli dezes jaars, als alle andere vervolgin »hangende voor onze tribunaalen, wegens volks »gingen, volksverzamelingen, welke in deze »stad naderhand en tot op heden voorgevallen »en ten gevolge waarvan sommigen zich tegenove »wet hebben gecompromitteerd, zullen worden »poneerd ter griffie van de verschillende kans »en, en er zal geene verdere registerlijke verve »hoognaamd meer plaats hebben; (*e verrà de »da ogni ulteriore procedimento giuridico.*) »nale privilegiato di Lucca, 3 settembre.)

De *Cosairs* kondigt een nieuw werk aan van koning van Bejeren, namelijk een heldendicht het Fransch geschreven en genaamd *La Lolliaide*. meld gedicht zou volgenderwijs aanvangen;

»*Lolla Montes régna sur toutes les Bavières* »*Et par droit d'entrechats et par droit d' »vières*

Advertentiën.

Heden overléed ons jongste Kindje, *FRANCOIS ANNA*, in den ouderdom van 1 1/2 Jaar.

Arnhem, den 19den September 1847. *P. VAN GORKUM, B. VAN GORKUM, BUDDINGH.*

Eenige kennisgeving.

Mr. N. G. FRANKEN, taris te *Elst*, zal, op Dingsdag 12den October 1847, bij inzet, den 26sten dier maand, bij toeslag, beide des v middags ten half twaalf ure, ten huize van *J. ERDKAMP* aldaar, in het openbaar verkoopen Een voor drie jaren nieuw gebouwd HUIS, het REGT VAN ERFPACHT tot den bijbehoorend TUINGROND, groot ongeveer 20 Rodden, geleg even buiten het dorp *Elst*, aan den weg van *Ar hem op Nijmegen*, geschikt tot allerlei NERING en waarin thans een WINKEL gevestigd is.

+++ VERKOOP, bij opbod, op den 27sten September 1847, van eene partij Oude PAPIER, geschat op eene hoeveelheid van 25 a 30.000 Nederlandsche ponden, voor handen de Algemeene Rekenkamer te 's Gravenhage en bre der omschreven in de *Nederlandsche Staats-Obrant* van den 11den September 1847.

GRIEKSCHE SPRAAKKUNST

Door den Boekhandelaar P. VAN ZWEDEN, Groningen, is in het laatst der vorige maand verzonden VERKORTE GRIEKSCHE SPRAAKKUNST. Naar het Hoogduitsch van B. ENGER I. Etymologie. Voor complete f. 1.40.

Tevens heeft genoemde Uitgever onlangs verzonden: DE DORSPREDIKANT. Schetsen uit eene Pastor in Duitschland. Naar het Hoogduitsch van JULIUS KELL. f. 1.50.

Marktprijzen.

Nijmegen, 20 september 1847.

Tarwe ruimde heden tot merkelijke hogere prijzen vlu op: Hooglandsche f 13.50 a f 14; Cleefsche en Inlandsche f 12 a f 13.25, naar deugd. — Rogge als voren: f 7.2 a f 8.25. — Gerst ging goed af: f 5.70 a f 6. — Boekwiel slap: f 7.25 a f 8. — Haver als voren: f 2.50 a f 4. — Groene Erwtten waren begeerd: f 11 a f 13, Groene, zee schaarsch: f 10 a f 13.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 21 Sept. 2 El 0 Palm 5 Duim; gew. 5 D. gev. 0 D. Te Arnhem, bij C. A. THIRME, Boekdrukker.